

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА
ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра менеджменту, управління проектами і логістики
(повна назва кафедри)

**ПРОГРАМА
навчальної практики**

підготовки бакалавр 2курс
(освітній ступінь)

спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр і назва напрямку або спеціальності)

спеціалізації «Менеджмент і адміністрування»,
«Логістика»
(назва спеціалізації)

м. Дніпро – 2017

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою менеджменту, управління проектами і логістики Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Вечеров В.Т., д.т.н., проф. каф. МУПіЛ
Поповиченко І.В., д.е.н., проф.каф. МУПіЛ
Булєєв Ю. С., асистент кафедри МУПіЛ

Програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту, управління проектами і логістики

Протокол від «25» травня 2017 року № 10

Завідувач кафедри

(підпис)

(Вечеров В.Т.)

(прізвище та ініціали)

«25» травня 2017 року

Схвалено науково-методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю _073 «Менеджмент» спеціалізацій «Менеджмент і адміністрування» і «Логістика»

(шифр, назва)

Протокол від «20» червня 2017 року № 11

Голова

(підпис)

(Фісуненко П.А.)

(прізвище та ініціали)

«20» червня 2017 року

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета та завдання навчальної практики	4
2. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до практики	5
3. Програмний зміст практики	6
4. Тематичний план початкової практики	7
5. Зміст навчальної практики	7
6. Календарний графік проходження навчальної практики	9
7. Форми і методи контролю	9
8. Вимоги до оформлення звіту про практику	10
9. Підведення підсумків практики	10
10. Критерії оцінювання результатів практики	11
11. Перелік контрольних завдань для оцінки знань студентів	13
Рекомендована література	14
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки звіту з практики	15

ВСТУП

Навчальна практика студентів спеціальності 073 «Менеджмент» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

Навчальна практика студентів є важливою складовою частиною навчального процесу. При проходженні навчальної практики студенти поглиблюють теоретичні знання, одержані в процесі вивчення загальних дисциплін в період другого курсу навчання, набувають уміння та навички аналізу ефективності роботи підприємств, навчаються раціонально та ефективно використовувати існуючі економічні бази даних. В період навчальної практики студент ознайомлюється з теоретичним матеріалом, засвоює основні економічні закони згідно яких економічні агенти здійснюють свою діяльність, та використовує здобуті знання на практиці при вирішенні аналітичних завдань із застосуванням сучасних програмних продуктів.

Навчальна підготовка студентів здійснюється в рамках Придніпровської державної академії будівництва та архітектури з доступом до інтернет-ресурсів.

Програма розроблена відповідно до:

- Закону України від 17 січня 2002 року № 2984-III «Про вищу освіту»;
- Наказу Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України».

Організація практичної підготовки студентів регламентується:

- «Положенням про організацію практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.93 р.;
- ОПП підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент»;
- ОКХ підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Згідно із навчальним планом тривалість навчальної практики студентів першого курсу напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» становить 4 тижні (6 кредитів) – 20 робочих днів.

У Програмі розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків навчальної практики студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент».

1. Мета та завдання навчальної практики

Начальна практика для студентів другого курсу є складовою підготовки фахівців з менеджменту.

Предмет: питання оцінки економічної ефективності роботи підприємства та розробка управлінських рішень для її підвищення.

Міждисциплінарні зв'язки: даний практикум тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як основи менеджменту, маркетинг, методи прийняття управлінських рішень, основи бізнесу, інформаційні системи, стратегічний менеджмент.

Мета: засвоєння даних теоретичних засад оволодіння сучасними теоретичними основами та практичними підходами до управління діяльністю виробничо-господарської організації в ринкових умовах.

Основні завдання: ознайомлення з сучасними методиками та інструментами менеджменту щодо аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища організації; обробка управлінської інформації та проведення її аналізу, засвоєння принципів та підходів до створення сучасної організації; прийняття управлінських рішень, що забезпечують ефективне функціонування організації в сучасних ринкових умовах.

2. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до практики

За результатами проходження навчальної практики студенти повинні знати:

- теорію побудови управлінських відносин у виробничо-господарській організації;
- основні принципи та сучасні методи професійного управління підприємствами будь-якої форми власності та організаційно-правової форми;
- основні принципи роботи з сучасними програмними продуктами обробки та аналізу економічної інформації;

вміти:

- ідентифікувати зміст, цілі і задачі основних функцій управління організацією;
- аналізувати і адекватно інтерпретувати інформацію, яка потрібна для прийняття управлінських рішень;
- приймати управлінські рішення (одноособові чи такі, що є результатом колективного обговорення) з позиції системного та ситуаційного підходів до управління;
- з використанням сучасних методик з позицій системного підходу проводити комплексний аналіз діяльності організації, її макро- та мікросередовища;
- проводити моніторинг основних конкурентів на ринку;
- вносити інформацію до готових математичних моделей та основи проведених розрахунків робити висновки щодо економічної ефективності роботи підприємств, а також оцінювати їхній потенціал розвитку.

3. Програмний зміст практики

Зміст навчальної практики студентів визначається переліком і тематикою навчальних дисциплін, які є обов'язковими для студентів напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент». Кількість часу, відведеного на опрацювання питань з

кожного розділу практики, встановлюється керівником практики в залежності від завдання та бази даних, які підлягають аналізу.

Програма практики складена таким чином, щоб студент мав можливість цілеспрямовано ознайомитись і вивчити основні інструменти менеджменту планування, організації та контролю діяльності підприємств.

У період проходження практики студенти мають закріпити теоретичний матеріал, отримати знання та навички із систематизації аналізу отриманої інформації, визначення загальних тенденцій розвитку об'єкту дослідження. Окрім цього, студенти отримають навички, що знадобляться їм при виконанні та оформленні результатів досліджень у контрольних та курсових роботах за дисциплінам з учбового плану.

Під час проходження практики студент має ознайомитися з інструментами менеджменту, виконати завдання та висвітлити їх основні результати роботи у звіті з навчальної практики за такими основними етапами:

1 етап. Інструменти аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

2 етап. Аналіз та планування маркетингової діяльності підприємства.

3 етап. Моделі та методи оцінки економічної ефективності роботи підприємства.

4 етап. Ознайомлення з базовими інструментами розробки та оцінки стратегії розвитку підприємства.

Деталізація та подальша конкретизація напрямку дослідження здійснюються під час проведення індивідуальних консультацій з керівником практики та викладачами профільюючої кафедри.

4. Тематичний план початкової практики

Проміжний звіт	Тема	Обсяг, годин	Навчальний тиждень	Вид підсумкового контролю
Проміжний контроль 1	Інструменти аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства	24	39	Звіт
Проміжний контроль 2	Аналіз та планування маркетингової діяльності підприємства	36	39-40	Звіт
Проміжний контроль 3	Моделі та методи оцінки економічної ефективності роботи підприємства	24	41	Звіт
Проміжний контроль 4	Ознайомлення з базовими інструментами розробки та оцінки стратегії розвитку підприємства	36	41-42	Звіт

5. Зміст навчальної практики

№ теми	Назва розділу (теми) та її зміст	Тривалість, годин
Проміжний контроль 1		
1.1	Проведення PEST-аналізу	12
1.2	Побудова матриці SWOT-аналізу	12
Разом за розділом:		24
Проміжний контроль 2		
2.1	Побудова матриці п'яти конкурентних сил Майкла Портера	8
2.2	Аналіз комплексу маркетингу	8
2.3	Розрахунок оптимальної ціни на товар	8
2.4	Проведення ABC-аналізу	12
Разом за розділом:		36
Проміжний контроль 3		
3.1	Аналіз продажів та прибутку	12
3.2	Оцінка конкурентоспроможності підприємства	12
Разом за розділом:		24
Проміжний контроль 4		
4.1	Побудова ADL-матриці	9
4.2	Побудова матриці BCG	9
4.3	Побудова матриці Ансоффа	9
4.4	Побудова матриці McKinsey / General Electric	9
Разом за розділом:		36
Усього:		120

6. Календарний графік проходження навчальної практики

Згідно з навчальним планом практика проводиться протягом 4 тижнів – 20 робочих днів. Період практики розподіляється за темами. Керівник навчальної практики в перший день практики складає календарний план (графік) для кожного студента.

У графіку вказуються періоди, протягом яких студент повинен засвоїти окремі теми програми практики

Основні результати виконання завдань студент відображає у звіті з навчальної практики.

Розподіл кількості днів за темами проходження навчальної практики наведено у таблиці.

Тематичний план і наближений графік проходження навчальної практики

№ з/п	Назва теми	Термін виконання (кількість днів)
1	Інструменти аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства	4
2	Аналіз та планування маркетингової діяльності підприємства	6
3	Моделі та методи оцінки економічної ефективності роботи підприємства	4
4	Ознайомлення з базовими інструментами розробки та оцінки стратегії розвитку підприємства	6
	Разом:	20

7. Форми і методи контролю

Робота практиканта з виконання програми практики контролюється викладачем кафедри, який є керівником практики.

По закінченні практики керівник практики виставляє в залікову книжку загальну оцінку (максимальна сума балів – 100), яка характеризує обсяг знань і навиків, отриманих студентом за час проходження практики.

Звільнення від практики за сімейними обставинами або іншими поважними причинами на один або декілька робочих днів допускається виключно за заявою практиканта та з дозволу керівника та завідувача кафедри. Загальний контроль за ходом навчальної практики здійснює керівник практики.

Індивідуально-груповий контроль здійснює керівництво кафедри.

Поточний контроль передбачає облік ходу навчальної практики. Кінцевою формою контролю є захист звіту з практики на кафедрі.

8. Вимоги до оформлення звіту про практику

За результатами проходження навчальної практики студент-практикант повинен скласти звіт.

До складу звіту входять: титульний лист, зміст, вступ, завдання практики, теоретична частина, практична частина, висновки, список використаної літератури, додатки.

Всі додатки до звіту повинні бути пронумеровані.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки стосовно конкретної проблеми. За кожним з розділів програми практики повинні наводитися аналітичні викладки та описаний хід виконання робіт з відповідним графічним матеріалом. Для обґрунтування висновків обов'язковим є

застосування статистичних та економіко-математичних методів дослідження. Дані кожної таблиці мають бути проаналізовані в тексті з відповідними висновками.

До звіту обов'язково додається список використаної наукової літератури, нормативно-правових джерел, додатки у вигляді статистичного та фактичного матеріалу.

За результатами виконання практичних завдань практикантом створюється презентація.

9. Підведення підсумків практики

Загальною формою звітності студента про практику є подання письмового звіту, підписаного та зареєстрованого у встановленому кафедрою порядку.

Практикант подає звіт про практику на кафедру не пізніше, ніж через два календарні дні після закінчення практики.

Переданий на кафедру перевіряється керівником практики. Якщо за результатами перевірки звіту встановлено його відповідність вимогам факультету, звіт рекомендується до захисту.

У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам факультету, звіт направляється на доопрацювання студенту шляхом здійснення напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

Оцінка звіту визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту, виконання індивідуального завдання, рівня знань та захисту студента.

Оцінка за практику фіксується вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку студента й враховується при визначенні середнього бала студента, розміру стипендії разом з оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

В разі неподання звіту, виконаного індивідуального завдання, характеристики або інших обов'язкових документів, або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики студент направляється на повторне проходження практики та має право на повторний захист протягом 30 днів семестру після закінчення календарного плану практики.

У разі остаточної незадовільної оцінки вирішується питання про неможливість подальшого виконання студентом навчального плану.

Підсумки навчальної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальне підведення підсумків практики здійснюється на засіданнях Вченої ради факультету.

10. Критерії оцінювання результатів практики

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок студента, набутих на навчальній практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка проходження навчальної практики складається із суми балів, які визначаються керівником практики та включають в себе оцінюванні виконаних завдань практики (максимальна сума – 80 балів), та за підсумком усного захисту основних положень, які входять до програми практики (максимально – 20 балів).

Під час захисту звіту про практику керівник уважно розглядає зміст звіту про практику, виставляє бали за зміст кожного розділу, після чого задає студентові усні запитання, які дозволяють оцінити розуміння студентом викладених у змісті звіту про практику положень.

Шкала балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки за навчальну практику

№ з/п	Тема	Кількість балів
1	Інструменти аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства	0 – 20
2	Аналіз та планування маркетингової діяльності підприємства	0 – 20
3	Моделі та методи оцінки економічної ефективності роботи підприємства	0 – 20
4	Ознайомлення з базовими інструментами розробки та оцінки стратегії розвитку підприємства	0 – 20
5	Захист звіту	0 – 20
	Разом:	0 – 100

Критерії оцінки розділів звіту про практику (за кожний розділ)

1. Найвища якість розділу звіту повинна відповідати наступним вимогам:

- повне та вичерпне викладення змісту роботи, яка проводилася студентом під час опрацювання відповідного розділу;
- повний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики;
- актуальність і достовірність поданої у звіті інформації.

2. Посередня якість розділу звіту визначається у випадку наявності хоча б одного із зазначених нижче пунктів:

- неповне викладення змісту роботи або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (50-75% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);
- неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (50-75% необхідних додатків);

– неактуальність поданої у звіті інформації (подання інформації за період, що передує терміну проходження студентом практики).

3. Незадовільна якість розділу звіту (оцінюється в 0 балів) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

– одночасно присутні два чи більше критеріїв, що відповідають оцінці посередньої якості розділу;

– неповне викладення змісту роботи або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (менше 50% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);

– неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (менше 50% необхідних додатків);

– недостовірність поданої у звіті інформації.

Критерії оцінки захисту звіту про практику

1. Найвища якість захисту звіту про практику, яка оцінюється в 20 балів, повинна відповідати таким вимогам:

– вільне володіння змістом роботи, яка проводилася на практиці;

– повне знання відповідного теоретичного матеріалу;

– уміння студента відповідати на проблемні питання, пов'язані із змістом роботи на ділянках, передбачених програмою практики.

2. Посередня оцінка (1-19 балів) за захист звіту про практику виставляється у наступних випадках:

– немає відповідності хоча б одному з пунктів, зазначених вище, або якщо:

– при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час визначення терміну прийняття чи назви змісту в цілому правильно зазначеного інструктивного матеріалу.

3. Захист звіту оцінюється в 0 балів, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття двох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього;

– одночасно наявні обидва типи недоліків, які окремо характеризують критерій посередньої оцінки;

– характер відповідей дає підставу стверджувати, що студент який захищає звіт про практику, неправильно зрозумів зміст практики і тому не відповідає на питання по суті, припустився грубих помилок у змісті відповіді.

Під час оцінки оформлення звіту з практики в цілому додатково враховуються і впливають на загальну суму балів допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

– неохайне оформлення роботи (вживання неприйнятних скорочень, рукописний варіант звіту, незрозумілий почерк);

– помилки в оформленні звіту про практику порівняно з діючими вимогами;

– помилкові статистичні та аналітичні дані, якщо розмір помилки незначний і в цілому не впливає на висновки, які зроблено у звіті.

Під час оцінки звіту про практику в цілому додатково враховується і впливає на загальну суму балів результуюча оцінка, виставлена керівником практики, яка залежить від дисциплінованості студента під час проходження практики, дотриманні ним графіка і змісту проходження практики.

Мінімальна оцінка з урахуванням усіх можливих недоліків – 0 балів.

Студент-практикант, котрий не виконав програму практики та отримує незадовільну оцінку при захисті звіту про практику, не допускається до подальшого виконання навчального плану.

11. Перелік контрольних завдань для оцінки знань студентів

1. Які фактори необхідно розглядати при аналізі внутрішнього середовища організації
2. Що включає в себе аналіз зовнішнього середовища організації
3. Що являє собою SWOT-аналіз
4. Що являє собою PEST-аналіз
5. Основні вимоги до правильного формулювання цілей організації
6. Найбільш поширені напрямки розробки цілей в організації
7. З яких етапів складається процес стратегічного планування
8. Складові елементи комплексу маркетингу
9. Задачі проведення ABC-аналізу
10. Охарактеризуйте складові моделі п'яти конкурентних сил М. Портера
11. Підходи до розробки маркетингової стратегії
12. Інструменти оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства
13. Інструменти та методики аналізу ринку
14. Основні методики аналізу продажів та прибутку організації
15. Охарактеризуйте матрицю ADL
16. Охарактеризуйте матрицю можливостей по товарах / ринкам Ансоффа
17. Розкрийте сутність методу, заснованого на матриці BCG
18. Охарактеризуйте матрицю McKinsey / General Electric

Рекомендована література

Базова:

1. Балабанова Л.В. Маркетинг : підручник / Л.В. Балабанова. - вид. 2-ге, переробл. і допов. - К.: Знання-Прес, 2004. - 645 с.
2. Гаркавенко С.С. Маркетинг : підручник / С.С. Гаркавенко. - вид. 5-те, допов. - К. : Лібра, 2007. - 720 с.
3. Гордієнко І.В. Інформаційні системи і технології в менеджменті: навч.-метод. посіб. для самост. вивч.дисц./І.В. Гордієнко. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2003. - 259 с.
4. Грабовый П.Г., Петрова С.Н. и др. Риски в современном бизнесе./ П.Г. Грабовый, С.Н. Петрова; - М. Алан, 1994. - 223 с.

5. Забелин П. В., Моисеева Н. И. Основы стратегического управления. Уч. пособие - М.: Альпина, 1998. - 323 с.

6. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для ВНЗ / за ред. З. Пономаренка. - К.: Академія, 2002. - 154 с.

7. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент / Ф. Котлер : 11-е изд. - СПб.: Питер, 2004. - 800 с. с ил. - (Сер. «Теория и практика менеджмента»)

8. Промисловий маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика / за ред. А.О. Старостіної. - К. : Знання, 2005. - 764 с.

9. Уильямс Дейвид, Парр Тим. Управление программами на предприятии - Днепропетровск: Балан-м Бизнес Букс, 2005. - 230 с.

10. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса. М. Издательско-книготорговый центр. "Маркетинг" 2002. - 892 с.

Допоміжна:

11. Алексеев М. М. Планирование деятельности фирмы. - М.: Финансы и статистика, 2001. - 246 с.

12. Мочерний С. В. Основы підприємницької діяльності : посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устименко, С. У. Чеботар. - К.: Академія, 2001. - 280 с.

13. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг Підручник / Київський національний економічний ун-т. - К.: КНЕУ, 2003. - 246 с.

14. Примак Т.О. Маркетингові комунікації в системі управління підприємством. - К.: Експерт, 2001. - 384 с.

15. Сизоненко В. О. Підприємництво: підручник / В. О. Сизоненко. - К.: Вікар, 1999. - 338 с.

Інтернет-джерела:

<http://www.lacher.com/toc.htm> – Custom Application Design and Development

<http://allexcel.info/> – Excel для економіста

<http://www.intuit.ru/> – ИНТУИТ: Национальный открытый университет

<http://statanaliz.info/> – Статистический анализ данных в MS Excel

<http://msexcel.ru/> – Эффективные офисные технологии

Додаток А
до Положення про
проведення практики
ДВНЗ ПДАБА

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра менеджменту, управління проектами і логістики
(повна назва кафедри)

ЗВІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

для спеціальності

073 «Менеджмент»
(шифр та назва спеціальності/напрямку підготовки)

Виконав _____
(ПІБ)

Група: _____
(шифр групи)

Перевірів _____
(посада, ПІБ)

м. Дніпро – 20__